

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

Odlukom Vijeća Filološkog fakulteta od 28. 12. 2022. godine imenovana je Komisija za ocjenu master rada pod nazivom *Uticaj nacionalnog javnog emitera Radio i Televizije Crne Gore na medijsku pismenost učenika srednjih škola*, kandidatkinje Irene Rašović, Studijski program za crnogorski jezik i južnoslovenske književnosti, u sljedećem sastavu: prof. dr Sonja Nenezić, članica, prof. dr Miodarka Tepavčević, članica i prof. dr Dušanka Popović, mentorka. Komisija Vijeću Filološkog fakulteta podnosi izvještaj o ocjeni master rada.

IZVJEŠTAJ O OCJENI MASTER RADA

Master rad pod nazivom *Uticaj nacionalnog javnog emitera Radio i Televizije Crne Gore na medijsku pismenost učenika srednjih škola*, kandidatkinje Irene Rašović, sadrži 93 stranice i, u skladu s *Pravilima studiranja na master studijama Univerziteta Crne Gore*, počinje apstraktom na maternjem i engleskom jeziku. Nakon apstrakta slijede *Sadržaj rada* i *Uvod*, a zatim poglavlja: *Mediji*, *Medijska pismenost*, *Nacionalni javni emiter i njegova uloga*, *Metodologija istraživanja i rezultati*, *Zaključna razmatranja* i *Literatura*. Uz glavni tekst rada priloženi su *Anketni upitnik za učenike* i *Pitanja za intervju s nastavnicima*.

U *Uvodu* je dat kratak pregled rada, istaknuta prisutnost medija u savremenim okolnostima i njihov uticaj na život ljudi, posebno mladih u čijem su odrastanju zauzeli značajno mjesto. Stoga je njihova stvarnost, kako kandidatkinja ističe, umnogome određena „pametnim“ uređajima putem kojih ostvaruju druženje, učenje, razonodu, pa je neohodno uspostaviti neku vrstu kontrole u odnosu na stalni dotok raznovrsnih informacija – što u velikoj

mjeri znači – medijski opismeniti mlade generacije. Zato je istraživanje čiji se rezultati u radu razmatraju usmjereno, prije svega, na to koliko se crnogorski javni emiter Radio i Televizija Crne Gore, koji ima obavezu edukovanja iz oblasti medijske pismenosti, bavi ovom temom i da li doprinosi unapređenju medijske pismenosti mladih, zatim koliko su srednjoškolci u Crnoj Gori osposobljeni za objektivno sagledavanje stvarnosti, tj. da li kritički analiziraju informacije koje primaju putem medija, te kakvu vrstu podrške u odnosu na adekvatno prihvatanje medijskih sadržaja mladi dobijaju u školi, u okviru predmeta Crnogorski–srpski, bosanski, hrvatski jezik i književnost.

U poglavlju *Mediji*, koje sadrži nekoliko cjelina (*Mediji i društvo*, *Novi mediji*, *Uloga medija u životu mladih*, *Uticaj medija na socijalni, emotivni i društveni razvoj mladih*), kandidatkinja detaljno opisuje kontekst u kojem funkcionišu savremeni mediji, kao i njihov uticaj na život mladih. U radu se ističe da je posebno važno sagledati uticaj medija na društvo u cjelini u savremenom trenutku i eri novih medija, putem kojih je moguće ostvariti intenzivnu komunikaciju s velikim brojem primalaca medijskih poruka. Količina informacija koje se plasiraju svakog trenutka i sve veća potreba savremenog čovjeka za njihovom stalnom konzumacijom, kao i kontinuirano prisustvo u „onlajn“ zajednici, nameće pitanje pouzdanosti ponuđenih informacija i funkcije medija u cjelini. Iako se ne spori njihova osnovna uloga, postaje nejasno ko zastupa interese šire javnosti, ko vodi računa o informacijama koje stižu s interneta, ko brine o potrebi i kvalitetu informisanja građana i sl.

U poglavlju *Medijska pismenost* (potpoglavlja: *Informaciona, digitalna i medijska pismenost*, *Značaj medijske pismenosti*, *Zastupljenost medijske pismenosti u formalnom obrazovanju u Crnoj Gori*, *Medijska pismenost i predmetni programi za nastavu Crnogorskog-srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti u srednjoj školi*) razmatraju se i definišu tri prethodno navedene i međusobno povezane vrste pismenosti s posebnim osvrtom na značaj medijske pismenosti i njene zastupljenosti u formalnom obrazovanju u Crnoj Gori. Zato autorka daje uvid u zastupljenost medijskih sadržaja u aktuelnim predmetnim programima namijenjenim nastavi maternjeg jezika i književnosti u srednjim školama.

Poglavlje *Nacionalni javni emiter i njegova uloga* sastoji se od dvije cjeline čiji su naslovi *Načela funkcionisanja javnog servisa* i *Uloga nacionalnog javnog emitera RTCG u edukaciji i obrazovanju* u kojima se predstavljaju načela funkcionisanja javnog servisa (RTCG) i njegova uloga u edukaciji i obrazovanju uopšte, a posebno kada je medijska pismenost u pitanju.

U okviru poglavlja *Metodologija istraživanja i rezultati* (potpoglavljia: *Cilj, predmet i hipoteze istraživanja, Metode i tehnike istraživanja, Istraživački korpus – učenici, nastavnici i urednici, Učenici, Nastavnici C-SBH jezika i književnosti, Zastupljenost sadržaja namijenjenih edukaciji i obrazovanju mladih na programima RTCG-a i Uticaj programa nacionalnog javnog emitera RTCG na mlade*) detaljno su opisani cilj i predmet istraživanja, hipoteze, kao i metode i tehnike koje su tokom istraživanja korišćene. Realizovano istraživanje bilo je kvantitativnog i kvalitativnog tipa. Takođe, predstavljen je primarni istraživački korpus, koji su činili učenici iz tri crnogorske gimnazije, dvije iz centralne regije i jedna iz sjeverne regije Crne Gore (u Podgorici, Nikšiću i Rožajama) i profesori C-SBH jezika i književnosti koji u tim školama izvode nastavu. Mišljenje učenika o medijskoj pismenosti i ulozi Radio i Televizije Crne Gore u njenom razvoju prikupljeno je putem anonimnog upitnika, dok se do promišljanja profesora o ovoj temi došlo primjenom intervjua. Nakon prikupljana podataka urađena je deskriptivna statistika, a tokom analize rezultata korišćene su i standardne logičke metode (analiza, sinteza, generalizacija, konkretizacija, komparacija, indukcija, dedukcija i dr.). Rezultati ankete predstavljeni su u vidu grafikona i tabela, i adekvatno komentarisani.

U cjelinama *Zastupljenost sadržaja namijenjenih edukaciji i obrazovanju mladih na programima RTCG-a i Uticaj programa nacionalnog javnog emitera RTCG na mlade* detaljno se navode i analiziraju emisije namijenjene mladima (*Reci pravo, radi pravo, Dnevnik jednog srednjoškola, Ekološka radionica, Mislionica, Pričamo o izvrsnosti, Znanje je moć, Sa lektirom na ti, Kroz ključaonicu* i dr.). U okviru cjeline u kojoj se analiziraju sadržaji namijenjeni edukaciji i obrazovanju mladih u programima RTCG-a, svoje stavove i mišljenja u odnosu na ključnu problematiku kojom se kandidatkinja u radu bavi, iznijeli su i urednici navedenih emisija, te su svojim narativima dali značajan doprinos razumijevanju istraživane oblasti.

U cjelini *Zaključna razmatranja* kandidatkinja navodi da rezultati pokazuju da su hipoteze istraživanja uglavnom potvrđene. Hipoteza da nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore, uprkos brojnim obrazovnim sadržajima namijenjenim mladima, nema preveliki uticaj na medijsku pismenost srednjoškolaca – potvrđena je. Prilikom izbora medija, mladi nemaju dilemu – jednoglasno odgovaraju da su „onlajn“ mediji njihov izbor. Brzi sadržaji koji traju manje od tri minuta i koji po pravilu moraju biti interesantni prije nego korisni, ukazuju na jaz između mladih i onoga što tradicionalni mediji plasiraju. Da su sadržaji crnogorskog javnog emitera spori, nezanimljivi, dosadni i predugački, smatra značajan procenat srednjoškolaca, čime se potvrđuje i pothipoteza da oni uglavnom nijesu

zainteresovani za program tradicionalnih medija, uprkos činjenici da RTCG ima određen broj kvalitetnih naučno-obrazovnih emisija namijenjenih djeci i mladima koje svojim sadržajem mogu doprinijeti osnovnoj edukaciji mladih.

Nastavnici smatraju da aktuelni programi namijenjeni nastavi Crnogorskog–srpskog, bosanskog, hrvatskog jezika i književnosti u gimnazijama i srednjim stručnim školama pružaju ograničene mogućnosti za uvođenje sadržaja iz medijske pismenosti u redovnu nastavu maternjeg jezika i književnosti, te da bi ih trebalo implementirati i putem nastave drugih predmeta, čime je i hipoteza koja se na ovaj dio istraživanja odnosi potvrđena. Po njihovoj procjeni, oni posjeduju potrebna znanja i vještine za izvođenje nastave iz ove oblasti, ali tvrde i da medijska pismenost nije dovoljno promovisana među učenicima. Njihove predloge i preporuke kandidatkinja smatra posebno korisnim za unapređenje nastave medijske pismenosti u školama.

U istoj cjelini ističu se i ključni podaci o učeničkom razumijevanju medijske pismenosti, načinima na koje koriste medije i vremenu provedenom uz njih, kao i njihov odnos prema ovoj problematici, pa dobijeni rezultati mogu biti pokazatelj za unapređenje i korekcije predmetnih programa u smislu uključivanja ove problematike u redovnu i izbornu nastavu, kao i unapređenje načina na koji se ova nastava izvodi u srednjim školama.

Rezultati ovog istraživanja doprinos su budućim istraživanjima iz oblasti medijske pismenosti, te uticaju medija na edukaciju i medijsko opismenjavanje mladih, prije svega tinejdžera. Važan doprinos istraživanja jeste uvid u mišljenja i stavove učenika srednjih škola u odnosu na to koje medijske sadržaje prate i šta javni servis treba da promijeni da bi zaista bio servis svih građana i da bi zadovoljio interesovanja i zadobio povjerenje mladih gledalaca. Dobijeni rezultati zato mogu biti inputi i za unapređenje i korekciju rada nacionalnog javnog emitera, kreiranje medijskih nacionalnih politika, aktivnije učešće Agencije za elektronske medije, te putokaz za unapređenje i korekciju predmetnog programa medijske pismenosti u smislu uključivanja ove problematike u redovnu i izbornu nastavu, kao i izbor načina realizacije sadržaja u školama na srednjoškolskom nivou.

Svojim master radom *Uticaj nacionalnog javnog emitera Radio i Televizije Crne Gore na medijsku pismenost učenika srednjih škola*, kandidatkinja Irena Rašović dokazala je da posjeduje znanja koja se odnose na ispitivanu oblast, a umješnim definisanjem predmeta i cilja istraživanja, iz čega proizilazi izbor istraživačkog korpusa, metoda i tehnika istraživanja, kao i

njihove obrade i diskusije, te izvođenjem zaključaka, pokazala je da vlada metodologijom naučnog istraživanja na nivou potrebnom za izradu master rada. Svojim radom dala je važan doprinos sagledavanju statusa medijske pismenosti, kao i intenziteta i kvaliteta poučavanja mladih u tom smjeru s više aspekata, posebno poentirajući mogućnosti koje nudi programska šema javnog emitera Radio i Televizije Crne Gore. Imajući u vidu sve navedeno u ovom izvještaju, Komisija predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da izvještaj prihvati i odobri javnu odbranu master rada kandidatkinje Irene Rašović.

Nikšić, 3. jun 2024.

KOMISIJA

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET			
Primljeno 03. 06. 2024.			
Ord. broj	Broj	Prilog	Vrijednost
03	628/4		

Prof. dr Sonja Nenezić, članica

S. Nenezić

Prof. dr Miodarka Tepavčević, članica

M. Tepavčević

Prof. dr Dušanka Popović, mentorka

D. Popović